

DE MOTIEVEN VAN VRIJWILLIGERS BLIJVEN ALTRUIÏSTISCH!

Mensen kiezen hun vrijwilligerswerk op persoonlijke basis, maar hun motieven blijven altruïstisch. Dat is één van de conclusies uit diverse studies die Bizz Magazine publiceert. Wie denkt dat vrijwilligerswerk enkel gedaan wordt door gepensioneerden, huisvrouwen of werklozen die toch niets anders te doen hebben, vergist zich.

Volgens een Frans onderzoek is 30 % tussen de 35 en 40 jaar oud, bezit een derde een diploma hoger onderwijs en werken bijna twee op de drie vrijwilligers, waarvan een kwart voltijds. In België zouden er anderhalf miljoen mensen (dus één op zes) gemiddeld vijf uur per week onbezoldigd werken: van het bestuur van de plaatselijke voetbalploeg tot palliatieve zorgen.

De omgeving

"De invloed van de omgeving is enorm belangrijk", zegt sociologe Lesley Hustinx die haar doctoraat maakt rond vrijwilligerswerk. "Wie opgroeide in een gezin waar veel aan vrijwilligerswerk gedaan werd of wie vrienden heeft die aan vrijwilligerswerk doen, zal de stap veel gemakkelijker zetten. Ook participeren vooral sterke sociale groepen in het vrijwilligerswerk. Vaak bouwen ze via hun betaalde job veel contacten uit die later in het vrijwilligerscircuit nuttig kunnen zijn. Daarom worden ze dan ook vaker gevraagd."

Waarom doen mensen aan vrijwilligerswerk?

De onderliggende reden waarom jonge, actieve mensen sterker de behoefte voelen zich belangeloos in te zetten voor anderen, ligt in de veranderende maatschappij. "Mensen hebben nu éénmaal de behoefte om zich onderling verbonden te voelen", zegt Koen Raes, professor Ethiek aan de RUG. "Het kerngezin verdwijnt. Mensen maken hun eigen keuzes: of ze trouwen, of ze kinderen willen, of ze bij hun partner blijven ... Mensen ontmoeten elkaar tegenwoordig in het gezin waar alles om behagen draait. Op het werk zijn ontmoetingen berekend op consumptie en rendabiliteit. Het groepsgevoel dat vroeger zo nadrukkelijk aanwezig was in het gezin of op het werk is verdwenen."

Het groepsgevoel of gedeelde identiteit gaan we daarom opzoeken en vinden in andere activiteiten zoals

het vrijwilligerswerk net omdat mensen hierin op een onbaatzuchtige wijze erkenning krijgen. In feite boezemt die enorme vrijheid die we verworven hebben ons net veel angst in: we zijn bang de verkeerde keuzes te maken of alleen achter te blijven. Mensen willen niet alleen zijn. Maar de publieke plaatsen waar we onderlinge verbondenheid ervaren, worden schaarser. Vandaar het groeiend belang van vrijwilligerswerk.

Het vrijwilligerswerk in groep is populairder dan het individuele vrijwilligerswerk. Vrijwilligers in spe voelen zich vaak niet zo aangetrokken om chauffeur te zijn voor één gehandicapte. Ze willen zich eerder engageren in een collectief project en stappen in een publieke ruimte waarin ze zich kunnen integreren en nieuwe relaties kunnen opbouwen.

"Vrijwilligers geven uiting aan burgerschap, maken deel uit van de maatschappij en voelen zich daardoor nuttig. Door samen iets te ondernemen, vinden ze een gemeenschappelijk waardepatroon", treedt Héléne de Callatay, directrice van de Brusselse Association pour le Volontariat bij. Persoonlijke zingeving in het vrijwilligerswerk wordt belangrijker. Afhankelijk van de levenssituatie zal iemand voor een welbepaalde hulporganisatie kiezen en hoogst waarschijnlijk na verloop van tijd ook veranderen. Daarom kiezen mensen voor meerdere sporadische activiteiten, dwars door alle organisatiestructuren heen.

De nieuwe vrijwilliger

De nieuwe vrijwilligers willen vandaag sneller concrete resultaten zien. De grote idealen of betogingen zoals we die kenden in de jaren zestig zijn voorbij. Omwille van resultaatgerichtheid scoren lokale initiatieven vaak beter. Hoewel vrijwilligers op zich geen geld verlangen, willen ze naast confirmatie een persoonlijke ontwikkeling ervaren. Hulpverlening wordt gespecialiseerder waardoor specifieke opleidingen vaak noodzakelijk zijn. Deze opleidingen zijn drempelverhogend qua toetreding maar worden tegelijk ook als enorme persoonlijke meerwaarde ervaren, stelt de Callatay.

Eén van de belangrijke redenen om vrijwilligerswerk te doen blijft echter plezier beleven. Door de toegenomen werkdruk onder collega's, de slechtere economische situatie en deervaren stress zien we dat de plezierfactor in mindere mate op het werk aanwezig is. Mensen gaan hoe langer hoe meer werken omdat ze moeten, niet omdat ze willen. Aangenaam om te doen en vrienden maken staan in de top drie. Bijna zes op tien wil mensen ontmoeten, een derde ziet het als een aangename manier om zijn tijd door te brengen. Slechts 10 % doet het omwille van carrièremotieven, berekende de Koning Boudewijn Stichting. Hoewel dit vooral persoonlijke motieven zijn, is de nieuwe vrijwilliger geen egoïst volgens De Callatay. "71 % van de vrijwilligers wil een doel verdedigen en een even groot aantal geeft aan dat ze zich nuttig willen maken in de maatschappij. Mensen een prettig gevoel verschaffen, voelt goed aan en werkt aanstekelijk."

Waarvoor zetten vrijwilligers zich in?

Uit cijfers van de Koning Boudewijn Stichting en de Vlaamse Regionale Indicatoren blijkt dat 16,3 % zich wil inzetten voor hulpverlening, gevolgd door ideologische organisaties (16,0 %), hulp bij familie (13,1 %) of in de buurt, sport- (11,4 %) en culturele (10,1 %) verenigingen, ouder- (9,9 %), jeugd- (6,3 %), hobby- (5,5 %) of vrouwenbewegingen (2,7 %).

Remedie tegen "verzuring"

Vrijwilligerswerk leidt ook tot een positieve maatschappelijke houding. Vrijwilligers zouden zich minder snel onveilig voelen, zich niet zo snel apathisch opstellen t.o.v. de politiek en solidariteit hoog inschatten. Door zich te engageren verlaten vrijwilligers hun privé-omgeving en treden ze binnen in de wereld van

de ontmoetingen. Ze worden hierdoor met andere levensvisies en stijlen en andere ideeën geconfronteerd. Ze worden zo als het ware verplicht om zich open te stellen voor nieuwe en vaak onverwachte situaties. "Hoe zou jij reageren, mocht je ...?" Ze verbinden deze inzichten met hun eigen leven, besluit Hustinx. Ook Koen Raes komt tot dezelfde conclusie: "Door het goede te doen, voelt u zich immers goed, en wie zich goed voelt, heeft ook meer vertrouwen in de wereld. <http://www.bizzmagazine.be>

In de schijnwerper

'HOERA GEHANDICAPT?!'

Was de aanstekelijke titel en onderwerp voor het congres van de Vlaamse Federatie van Gehandicapten op 5 december 2002 te Leuven. Kunnen mensen met een handicap gelukkig zijn? Zou u nog geluk vinden indien ...?

Deze vragen werden gesteld aan de man en vrouw in de straat (meer bepaald op de Grote Markt te Brussel). De antwoorden waren verrassend - misschien was de camera daar niet vreemd aan. De meerderheid zag in een handicap eigenlijk geen bezwaar om gelukkig te zijn, ook niet als het henzelf zou overkomen. Natuurlijk, een handicap blijft een belemmering en creëert vaak afhankelijkheid, maar veel hangt af van de ingesteldheid en wilskracht van de persoon in kwestie én van de sociale contacten die men heeft of vindt. Immers, evenveel mensen zonder handicap slagen er maar niet in zich goed te voelen. Waarom lukt dit de ene beter dan de andere? Welke factoren bepalen de slaagkansen? Hebben ook mentaal gehandicapten moeite om hun handicap te aanvaarden en te verwerken? Hebben mensen met verstandelijke beperkingen af en toe een dip? Is "gelukkig zijn" een levensinstelling of een karaktertrek? Of zijn een aantal

materiële basisvoorwaarden noodzakelijk vooraleer men "van geluk" kan spreken? En er kunnen ook uitzonderlijk moeilijke periodes aanbreken waarin mensen onverwacht door een diep dal moeten. Zo'n periode is bijvoorbeeld het 'terugkomen' na een plots trauma zoals een verkeersongeluk met een hersenletsel als gevolg. Guy Lorent is als psycholoog verbonden aan het Psychiatrisch Centrum Caritas waar hij instaat voor de opvang en begeleiding van volwassenaars met een niet aangeboren hersenletsel. Een enquête hier naar geluksbeleving zou vrij sombere resultaten geven, denkt hij, maar hij beseft - en ondervindt - dat dit een fase is die voorafgaat aan het aanvaarden en integreren. Op deze vragen bestaat niet voor iedereen een pasklaar antwoord, maar een aantal zaken over geluk hebben zich toch al als feiten bewezen.